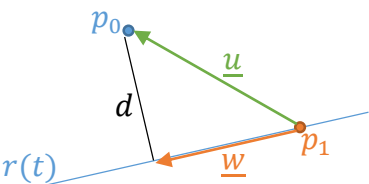

ישרים ומישורים במרחב – דף נוסחאות למבחן

ישרים במרחב		
מצבים בין שני ישרים	מקבילים	לשני הישרים אותו כיוון – מציגים את משוואות הישרים בצורה של נקודה וכיוון ובודקים האם כיוון של ישר אחד הוא מכפלה של כיוון הישר השני. לישרים כיוונים שונים וצריך לבדוק האם יש להם נק' משותפת – אם כן הם נחתכים, אם לא הם מצטלבים. מסמנים כל ישר עם משתנה אחר, לדוגמא s ו-t, ומציגים כל רכיב של הישרים בנפרד: $(x_0 + tv_1), (y_0 + tv_2), (z_0 + tv_3)$, $(x_0 + sv_1), (y_0 + sv_2), (z_0 + sv_3)$ משווים בין רכיבי x ו-y של הנקודות: $x_0 + sv_1 = x_0 + tv_1$, $y_0 + sv_2 = y_0 + tv_2$, ומחשבים את s ו-t משתי המשוואות, בונים משוואה שלישית באמצעות השוואה בין רכיבי z: $z_0 + sv_3 = z_0 + tv_3$, מציבים את משוואה האחרונה, אם היא מתקיימת - הישרים נחתכים, ואם לא - מצטלבים
	מצטלבים / נחתכים	

משימה	איך עושים?
הצגה פרמטרית באמצעות נקודה $p_0(x_0, y_0, z_0)$ וכיוון $\underline{t} = (v_1, v_2, v_3)$ מציאת כיוון של ישר באמצעות 2 נקודות המקיימות את הישר	$\underline{r}(t) = p_0 + t\underline{v} = (x_0, y_0, z_0) + t(v_1, v_2, v_3) = ((x_0 + tv_1), (y_0 + tv_2), (z_0 + tv_3))$ מחסרים את רכיבי אחת הנקודות מרכיבי הנקודה השנייה: $\underline{v} = p_1 - p_2 = (x_1, y_1, z_1) - (x_2, y_2, z_2) = (x_1 - x_2, y_1 - y_2, z_1 - z_2)$
מרחק בין נקודה במרחב לישר $\underline{r}(t)$	1. בחירת נקודה אקראית על הישר $p_1(x_1, y_1, z_1)$ 2. חישוב הוקטור היוצא מהנקודה האקראית אל הנקודה הנתונה: $\underline{u} = p_0 - p_1$ 3. הצגת כיוון הישר כוקטור: $\underline{v} = (v_1, v_2, v_3)$ 4. חישוב היטל הוקטור שבין שתי הנקודות על וקטור הישר: $\underline{w} = \underline{v} \cdot \frac{\underline{v} \cdot \underline{u}}{\underline{v} \cdot \underline{v}}$ 5. חישוב הגדלים של שני הוקטורים שחישבנו בשלבים 2 ו-4: $\ \underline{u}\ , \ \underline{w}\$ 6. חישוב אורך הניצב האחרון במשולש ישר הזווית שנוצר באמצעות משפט פיתגורס: $d = \sqrt{\ \underline{u}\ ^2 - \ \underline{w}\ ^2}$ (זהו המרחק הנדרש)
מרחק בין שני ישרים מקבילים	בחירת נקודה אקראית על אחד הישרים וחישוב המרחק שלה מהישר השני
מרחק בין שני ישרים מצטלבים	1. חישוב מכפלה וקטורית בין כיווני הישרים 2. מציאת שני מישורים המכילים את הישרים ומקבילים זה לזה (עבור כל מישור משתמשים במכפלה הוקטורית כנורמל ונקודה על הישר) 3. חישוב המרחק בין המישורים
מעבר מהצגה כ"ישר החיתוך" בין שני מישורים להצגה פרמטרית	שיטה 1 1. מציאת נורמלים לשני המישורים (המקדמים של x, y, z במשוואות המישורים או כפל וקטורי בין כיווני המישור בהצגה פרמטרית של המישורים), 2. חישוב מכפלה ווקטורית (קרוס) לשני הנורמלים ושימוש בכיוון של התוצאה ככיוון הישר המבוקש, 3. מציאת נקודה כלשהי על הישר (נקודה המקיימת את שתי משוואות המישורים), 4. הצגת הישר המבוקש באמצעות נקודה וכיוון.
	שיטה 2 1. חיסור / חיבור שתי משוואות המישורים תוך ניסיון "להיפטר" מאחד הנעלמים, 2. בחירת 2 נקודות שרירותיות והצבתן במשוואה שהתקבלה, 3. הצבת הערכים שהתקבלו באחת המשוואות המקוריות ומציאת הערך השלישי בשתי הנקודות השרירותיות, 4. בניית ישר החיתוך ע"י חיסור הנקודות אחת מהשנייה עבור כיוון הישר, ושימוש באחת הנקודות השרירותיות עבור הנקודה.

ישרים ומישורים במרחב – דף נוסחאות למבחן

מישורים במרחב		
<u>מצבים בין שני מישורים</u>	<u>מקבילים</u>	לשני המישורים אותו כיוון (ולכן הם לא נחתכים) – נורמלי שני המישורים צריכים להיות באותו הכיוון (עד כדי כפל בקבוע)
	<u>נחתכים</u>	נורמלי המישורים בעלי כיוון שונה – המישורים נחתכים והקו שבו הם נחתכים נקרא "ישר החיתוך" – השיטות למציאתו בעמוד על ישרים במרחב

משימה	איך עושים?
מציאת משוואת מישור באמצעות נקודה על המישור $p(x_0, y_0, z_0)$ ונורמל למישור (הכיוון שניצב לכיוון המישור): $\underline{n} = (a, b, c)$	$a(x - x_0) + b(y - y_0) + c(z - z_0) = 0$
הצגה פרמטרית באמצעות שני כיוונים המקיימים את המישור $\underline{u} = (u_1, u_2, u_3)$, $\underline{v} = (v_1, v_2, v_3)$, ונקודה במישור $p(x_0, y_0, z_0)$	$\pi: (x_0, y_0, z_0) + t(v_1, v_2, v_3) + s(w_1, w_2, w_3)$
מציאת משוואת מישור בהינתן 3 נקודות (A, B, C)	1. חישוב שני וקטורים היוצאים מאותה נקודה באמצעות חיסור רכיבי הנקודות (לדוגמא: $\underline{AB} = B - A$ וגם: $\underline{AC} = C - A$) 2. חישוב הנורמל למישור באמצעות מכפלה ווקטורית (קרוס) בין הוקטורים: $\underline{N} = \underline{AB} \times \underline{AC} = (a, b, c)$ 3. בחירת אחת הנקודות (x_0, y_0, z_0) הנתונות בתרגיל, ושימוש ברכיבי הנורמל (a, b, c) במשוואה למציאת מישור: $a(x - x_0) + b(y - y_0) + c(z - z_0) = 0$
מעבר ממשוואת מישור להצגה פרמטרית	1. מציאת 3 נקודות (A, B, C) המקיימות את משוואת המישור: בחירת שני רכיבים שרירותיים של הנקודה (למשל X ו-Y), הצבתם במשוואת המישור וחישוב הרכיב השלישי של הנקודה (חוזרים על התהליך 3 פעמים למציאת שלושת הנקודות) 2. חישוב 2 וקטורים המונחים במישור ע"י החסרת רכיבי שתי נקודות מהנקודה השלישית: $\underline{AB} = B - A$ וגם: $\underline{AC} = C - A$ 3. שימוש באחת הנקודות שמצאנו בשלב 1, ובשני הוקטורים להצגה פרמטרית של מישור: $\pi: (x_0, y_0, z_0) + t(v_1, v_2, v_3) + s(w_1, w_2, w_3)$ (אפשר להכפיל או לחלק את הוקטורים בקבוע לצורך קבלת מספרים "יפים" יותר)
מעבר מהצגה פרמטרית למשוואת מישור	1. הכפלת וקטורי הכיוון במכפלה וקטורית: $\underline{v} \times \underline{w}$ למציאת נורמל המישור 2. שימוש בנקודה הנתונה בהצגה הפרמטרית וברכיבי הנורמל לחישוב משוואת המישור
מציאת מרחק נקודה $p(x_0, y_0, z_0)$ ממישור $ax + by + cz + d = 0$	$d_{point \rightarrow plain} = \frac{ ax_0 + by_0 + cz_0 + d }{\sqrt{a^2 + b^2 + c^2}}$ (יש לשים לב שמשוואת המישור נתונה בצורה הרשומה כאן, אם d באגף השני, יש לשנות את סימנו בנוסחא)
מציאת מרחק בין שני מישורים מקבילים	$d_{plain \rightarrow plain} = \frac{ d_1 - d_2 }{\sqrt{a^2 + b^2 + c^2}}$ (אם המקדמים a, b, c של שני המישורים לא שווים בדיוק, כופלים את אחד המישורים בסקלר כלשהו בכדי להשוותם)
מציאת מישור משיק לפונקציה כלשהי $f(x, y, z)$ בנקודה נתונה $p(x_0, y_0, z_0)$	1. גזירת הפונקציה לפי כל המשתנים שלה: f_x, f_y, f_z 2. הצבת הנקודה הנתונה בנגזרות החלקיות לחישוב הנורמל לפונקציה בנקודה 3. שימוש בנקודה וברכיבי הנורמל במשוואה למציאת מישור: $a(x - x_0) + b(y - y_0) + c(z - z_0) = 0$